

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyititéri cikkek:

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Eszrevételek

a legújabbban megjelent „Egyéni nézetek“ (irta Jenő) című röpiratra.

n. E nevezetes röpirat szerzőjében egy oly férfiaval állunk szemben, ki a XIX-ik század uralkodó szellemének, a demokráciának eszméivel foglalkozik; kinek művét a világos előadás, erős logika és mély gondolkodás s e fölött a maga idejében alkalmazott nyílt igazmondás jellemzik. Néhol érdesen, mondhatni nyersen szól a dologhoz; reámutat a continens alkotmányos életének szembeálló, de azért alig orvosolt bajaira; majd kiméletlen kézzel vonja le a fátolyt társadalmunk sokaságos árnyoldalairól; de valahányszor ezt és így teszi, mindig kitűnik, hogy a szabadságszeretete ösztönzi a tartalék nélküli igazmondásra; hogy az alkotmányosság és emberiség forró szeretete adott tollat kezébe, s azt az igazságszeretet érzete, a valódi demokrácia és ennek melőzhellen föltétele — az egyenlőség hő óhajta vezeti. Talán nem lesz fölösleges munka, ha e röpirat eszme-menetét, e becses lapok teréhez mérten megismerjük a t. olvasó közönséggel, s felhívjuk: gondolkodjék az érintett müből kivont ismertetés föltétele.

I. Szerző előszavában kiemeli, hogy „hazánk közjogi politikája százados viszontagságok után végre szerencsésebb kerékvágásba zökkent.“ Ausztriával szemben oly erők vagyunk, a milyenek soha sem valánk, mióta Habsburg-házból választók királyunkat.

Államférfiak az 1867-ki alapokon semmiből alkotják jelen előnyös helyzetünket. Negyedszázad óta először ma állunk ott, hogy Ausztria általi élnyomatástól többé nem tarthatunk, ha minden körülmények közt hiven ragaszkodunk a pragmatica sanctiohoz.

Ma Európa színpadán ismét önálló nemzet vagyunk, nemcsak Bécsesél, de Európa nagy nemzeteivel érintkezünk. Nemzeti lételünket azonban a nagynémet és nagy-szláv egység fenyegetheti. E kettő külön, külön is nagyobb ellenség, mint volt valaha a bécsi reactio hatalma tetőpontján. Állásunk tehát tekintélyesebb lett, de veszélyesebb is. Most a külvésélyek közvetlen fenyegetnek; kérdés: megállunk-e velők szemben. A német roppantul megerősödött; az orosz 3/4-dét öleli körül hazánknak hit- és fajrokonával.

Szerző a kiegyezés politikáját bölcsnek tartja Ausztriával szemben, de aligha elég az üdvösségre „az európai égen mutatkozó nagy veszélyek ellen.“ Az Ausztria irányában követett nemzeti politika áthatotta a felsőbb köröket, az értelmiséget, de hidegen hagyta a népet és polgárságot.

Ez tény, s okait még sem szelöztetik. Pedig a nagy német és nagy szláv császárság veszélyeivel szemben „csak az összes nép általános és valódi lelkesedése mentheti meg nemzeti létünket.“

Szerző szerint a nép és polgárság nálunk főleg két okból lehangolt, mert: az adóteher növekszik és érzi az aristocrazia nyomását jobban, mint a Bachkor-szak idején, midőn a közös elnyomatás minden társadalmi osztályt együvé csoportosított volt, „a közös veszély ellenében.“

A nagyobb adóval kibékül a nép. A nemzeti politika érdekében ad pénzt és katonát, hogy a hazát az idegentől megmenthesse; de itthon aztán ő akar ur lenni és nem egy saját fajabeli kiváltságos osztály alárendelje. Mert a még élő ivadékok emlékeznek azon időre, midőn ki-lünt, hogy csak ő lenne képes a hazát megmenteni, ha t. i. „a honmentés terhében, diósőségében a haza minden osztálya vele egyenlően osztoznék;“ emlékszik ama nagy és szép napokra, melyben az egyenlőség eszméje valósult, s nem volt több rang egyenlő, a polgár rangjánál. Ma pedig a magyar társadalom szelleme aristocraicusabb mint Metternich idejében vala; megszámlálhatatlan ranglétra osztja meg a magyar nemzetet, a nemzeti egység rovására; üzerek, kupeczek is nemességért folyamodnak, s előre is nagyságotlatják magukat; a legalsóbb népréteget kivéve egyik a másikat igyekszik lenézni. Ép ezen mérvben növekszik az osztályok közt a gyűlölet, a közöny, — fogy a hazafiság, lelkesedés azon haza iránt, mely nem egyenlően mér fiainak. Így nem védjük meg a hazát az óriás szomszédok támadásai ellenében; mert most a nagy háborúk fergetegként kelnek, csapnak le; ha azután a társadalmi osztályok egymás iránti hidegséggel, kény-szeredve indulnának a nagy harezba, mi lenne belőlünk?

A mai nemzeti politika — ugymond szerző — megvéd Ausztriával szemben, de a nagy német és orosz-szal szemben szabadsági politika szükséges. Nyugaton a tüke és vagyon kérdései borzasztó catastrophokat okoznak, nálunk csak az kellene, hogy aristocraiciánk mondjanak le czimeikről, s e mellett mindenkinek hűséget kellene fogadni a trónnak, védelmet a vagyonnak, rendnek, békének. Ennyit óhajtana a röpirat szerzője „szabadulviségünk programjába fölvetetni, csak ennyit, mert többet eszmei téren, kölcsönös kapacitatio útján elérni hamarjában nem lehetne.“ Kivánja a polgári egyenlőség valósulását, mert ebben más országok, sőt 1848. elődai is megelőzték, s arról van meggyőződve, hogy

„minket nem az előhaladt eszmék forrongása, de a conservativizmus penésze ölhet meg.“

Szerző szerint a mi népiünkben több az aristocraata szellem, mint a spanyol grandban, s hogy conservativabbak vagyunk a chinaiaknál; indolentiánk „nemcsak megállapodásra, de a visszamenésre hajlandó — „népiünk erősen ragaszkodik a régihez, még ha rossz is;“ ez alatt elnémetesednek nagyobb városaink, fővárosunk.

A kor legfőbb törekvésének, mely a nemzeti jólétnek, egyáltalán a megélhetésnek melőzhellen föltétele, a demokráciának nincsen egyetlen szövívője irodalmunkban, politikai testületeinkben. A demokrácia híveinek vallják magukat sokan, de attól, a mi annak volta-képi lényege, alapszméje, mindenki irtózik. „A leg-szélőbb pártárgyalatok írói és kortes szónokai, ugyan-akkor, midőn teli torokkal dörögnek kormány és aristocraia ellen, hallgatóság által nagyságotlatják magukat. A ki a demokrácia követelményeit nemcsak fölfelé, de lefelé is érvényesíteni akarná, ilyen párttal épen nem, sőt egyénnel is alig találkozunk.“

Ezek a tapasztalatok indíták szerzőt a jelen röpi-rat közzétételére, melyet a független értelmes polgárság ítélőszéke elé bocsájt.

Az országházról.

Pest, sept. 25.

r. A képviselőház septbr 25-ki ülésében fontos határozati javaslatot nyújtott be Benedek Gyula kérvén annak mielőbbi kinyomatását az ügy sürgős voltánál fogva, hogy tárgyalása a legközelebbi ülésre kitűzessék. Határozati javaslatát azzal indokolta, hogy miután a törvény oda utasítja az igazságügyminis-tert, miszerint a Királyföldön és ahhoz tartozó részeken levő urbéri birtokviszonyok rendezéséről terjeszsen a képviselő-ház elé külön törvényjavaslatot; mindazonáltal, bár e viszonyok rendezésére törvény még nem alkotott, a Királyföldön az urbéri birtokok szabályozása iránti perek nemcsak folyának de egyrésztök másod és harmadbiró-sági elintézés alatt áll.

Másfelől a Királyföldhez tartozó Talmács és Szelistye székely községei, továbbá Törösvár vidéke és Hét-falu okmányokkal igazolván a törvényhozás előtt azt, hogy az urbériségnek ezen részéke behozatala közjogi sérelem, mivel e községek ép oly jogokkal és szabadságokkal kebelezettek be a Királyföldbe, milyennel az ott lakó szászok bírtak; a királyföldi e nemű viszonyok szabályozását és sérelmeik orvoslását a törvényhozástól kéri.

A törvényhozásra tartozik tehát az erdélyi régi közjog alapján megelőzőleg a felett határozni, törvényesen hozatott-e be az említett királyföldi részéke az urbériség, vagy sem? s csak ha ez megtörtént lesz, láthatnak az urbéri bíróságok az urbéri birtokszabályozás-sokhoz.

Benedek Gy. újból is hangsúlyozza, hogy két igen fontos indok követeli, hogy a Királyföld urbéri pereit felfüggesztessenek; első az, hogy a királyföldi részek közjogi sérelmei megelőzőleg törvényhozásilag orvoslandók; a második pedig az, hogy a királyföldi urbéri birtokviszonyok rendezéséről törvényjavaslat nincs a képviselőház elébe terjesztve, annál kevésbbé kelt e tárgyban kötelező törvény.

Kiemeli továbbá a képviselő azt is, hogy ha az említett királyföldi részek pereit a közjogi sérelmek törvényhozás útján való orvoslása s a királyföldi urbéri birtokviszonyokat rendező pozitív törvény meghozatala előtt látatnak el, — a törvényhozás intézkedései az idő-közben hozott s jogerőre emelkedett bírói ítéletekkel és határozatokkal jöhetnek ellenkezésbe, s az érdekelt részek lakosainak igényei kijátszatnának, a sérelmek orvoslása elébe újabb akadályok emeltetnének. Ez okon határozatilag kimondatni óhajtja:

az igazságügyér oda utasítatik terjeszsen elő a Királyföld és bekebelezett részeiben levő urbéri viszonyok rendezéséről törvényjavaslatot még ez ülés-szak alatt, s mindaddig, míg ez iránt a törvény meghozva nem lesz, a Királyföldön létező urbéri perek elintézése akár első, akár másod- vagy harmadbiróság előtt legyenek azok tárgyalás alatt — függőben tartandó.

Ez a nevezetes határozati javaslat kinyomatik s a képviselők közt kiosztatik. — Lesz dolga most már a szász informatoroknak! Csakhogy már megvirradt s oly forum előtt ál az ügy, hol mindkét fél meghallgattatik.

Lapszemle.

A „Reform“ a balközépi közlönyökben a bank és valuta kérdéséről hozott cikksorozatát (mely hir szerint Ghyczy Kálmán tollából folyt) indokoltak és helyesnek találva mondja: „a valuta helyreállításához s a bank-kérdésnek megoldásához azonnal hozzáfogni, ez nemzeti feladatunk, s ha az országos bizottság nem tudja találni módját, kell, hogy egyesek keressék, kutassák az utat tovább, mely pénzügyi zavaraink tömkelegéből kivezet-het. Beszélük, hogy Kerkapoly pénzügyminiszter is terve a valuta- és bankkérdés együttes megoldását, hogy ő is a bakügyi bizottság véleményezésére nem hajt sokat,

s e hirnek örülünk, mert bár ha van terve, az ismeretlen, de hogy van akarata, ez már fél megoldás, mert hiszen gyakorlatilag a kérdést csak a pénzügyminiszter oldhatja meg.“ Óhajtja azon nézetet is, — hogy egy magyar banknak felállítását a valutának helyreállítását nélkül, nem volna kielégítő, hanem kell, hogy annak életbeléptetésével egyuttal a valuta helyreállításáról s a mi ismét ezzel van kapcsolatban a függő adósság rendezéséről gondoskodva legyen. A nehézségeket sem tarja legyőzhetetleneknek. Ezek után magáév teszi a következő elveket: 1. Az osztrák nemzeti bank kiváltságai nálunk jogerővel nem bírnak, — 2) a magyar korona országainak joguk van s érdekében áll jegybankok felállítását, — 3) ez kellő átmeneti intézkedések mellett teendő, — 4) nálunk nem czélszerű a szabad bankrendszer, de egy központi jegybank sok fiókintézetel alapítandó, — 5) a valuta a jegybanküggyel egyszerre oldandó meg, s 6) e czélból a függő államadósság is rendezendő a lajthántuli országok képviselével együttesen, de itt a módusra nézve eltér a cikkirólól.

A „P. Lloyd“ felsorolja gr. Andrássy miniszterelnöknek a honvédség felállítását körüli érdemeit, melyet olyanná tett, hogy a király és haza büszkeséggel tekint-het reá. De a véderő szaporodása, ugymond, magában még nem biztosítja a győzelmet; azon kell lenni, hogy minden osztály egyaránt lelkesüljen a hazáért, és bölcs kormányzás, valamint az anyagi érdekek gondos ápolása által lehetővé tenni, a népre nézve a honvédelemnél ösz-szekapcsolat terhek elviselhetőségét. Csak ha ez lesz elérve, tekinthetünk teljes nyugalommal a jövőbe.

Az „Ung. Lloyd“ helyesli, hogy Beust gróf nem engedte magát a német alkotmánypart által eszközül felhasználni, miután előre láthatta, miszerint a kísérlet Hohenwarth politikáját akadályozni, e pillanatban eredménytelen volna. Nézete szerint még az sem bizonyos, hogy Beust és Hohenwarth közt oly merev antagonismus léteznék, miszerint egymás mellett nem állhatnának fenn; s ha felsőbb helyen történetesen ismét egészen új irány követésére határoznák magukat, akkor nem a discreditált német alkotmányparté volna a jövő, sem az ijesztőtől használt reakcióé, hanem valószínűleg egy harmadik kombináció lépne életbe, melyhez hazánk is több elemekkel járulna, s melynél e kérdésre: „Beust-e avagy Hohenwarth?“ a válasz az volna: „Mind a kettő!“

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Vác. A csata végével elléptettek a honvédek a király előtt, ki őket többszörösen megdicsérte.

Versailles. A külügyér több jeles tollu publicistát felkért, küzdjenek az internationale elveit hirdető lapok ellen, védelmezve valamennyi osztály jogait.

Turin. A mont-cenisi alagut megnyitása alkalmával egyetértés jött létre a francia és olasz külügyér közt a római zárdák kérdésében.

Szt.-Pétervár. Kronstadtban 4 pán-czelos hajó bocsáttatott vízre. Oroszország az utóbbi 8 év alatt 24 pán-czelos hajót épített.

Legújabb táviratok.

London, sept. 26. A „Times“ jelenti: Franciaországának Németország iránti kötelezettségei — angol házak által garantizva — 750 milliót tesznek. A váltók, lejáratukig a német államkincstárban maradnak.

Brüssel, sept. 26. Az „Etoile belge“ arról tudósít, hogy Napoleonnak egy belga journalistával folytatott terjedelmes levelezése találatot fel, ebben azon terv fejtetik ki, miként lehetne Napoleont belga királylyá tenni.

Konstantinápoly, sept. 26. Christes szerb ügynök, Milan fejedelem és a regenség nevében üdvözlé az újon kinevezett nagyvezért. A nagyvezér válaszában megígérte, hogy azon lesz, miszerint a szerb fejedelemséggel a legjobb baráti viszonyok tartassanak fenn.

Páris, sept. 26. A „Journal de Lyon“ gr. Arnim felszólamló jegyzéke alkalmából constatálja, hogy a felhozott tények jelentéktelen eseményekre szállíthatók le, és semmi esetre sem igazolják a diplomatiái inter-ventiót.

Páris, sept. 26. Bismarck beleegyezése, hogy a 4-ik fél milliórdot garantizozott váltókban is elfogadjja, tegnap érkezett ide.

Lausanne, sept. 26. Eytel elnök ma nyitá meg a béke- és szabadsági-liga 5-ik congressusát. Elhatároztat, hogy az egylet lapot adand ki. Az ülésen 100 tag vett részt.

London, szept. 26. Hatvan dán és belga munkásnak Newcastleba érkezése az angol munkások közt elégtelenséget idézett elő. Két angol munkás az idegen munkások megtámadása miatt hat heti fogságra ítéltetett.

Konstantinápoly, szept. 25. Sadik pasa pénzügyminiszterre és Achmet Tewfik effendi a közvetleg adók főigazgatójává nevezetett ki. A lapok kedvezőleg fogadják ezen kinevezéseket. Aali pasa halála óta majdnem naponta történnek a kormányban személyváltozások. Az államtanácsból több tag kitétetett, és helyettök mások nevezettek ki.

Horváth Boldizsár székfoglaló beszéde

a pesti országos jogászygyűlés sept. 24-ki megnyitásárakor.

Uraim! Mélyen tisztelt gyülekezet!

Én az ügyszerelet sugalmát követem, midőn önöket kértem, engedjék meg visszavonulásumat; önök nem teljesítették e kérelmemet s én most ismét az ügyszerelet sugalmát követem, midőn önök parancsa előtt meghajolok. (Lelkes éljenzés.) Azt mondják uraim, hogy az őszinteség s az egyszerűség ikerterestvérek. Alig érzém valaha életemben e mondat igazságát annyira, mint e pillanatban, a midőn mélyen áthatva azon nemes, megtisztelő bizalom által, a mely engem e diszes helyre föl-emelt, hálás érzelmekre, haszaltan keresek, nem talállok más kifejezést, mint ezen egyszerű szavakat: fogadják önök uraim, hálámat, köszönetemet. (Hosszas éljenzés.)

S ha már most önök parancsából elfoglalom az elnöki széket, e tiszteletből folyó kötelességem teljesítését alig kezdek meg mással, mintha a napirendet megelőzőleg, futólag szemlét tartok azon eredmények fölött, a melyeket a lefolyt év, az első magyar jogászygyűlés befejezte óta maig, a jogügyi reformok terén fel-mutat, mert valamint a hadvezérnek a döntő szempontokat, a további hadjárat tervének megállapításában, a már kivított vagy meghiusult vívmányok kölcsönzik: ugy e tiszteletre méltó testület is, a mely azért alakult, hogy uttörője, irányadója s egyuttal ellenőre legyen a jogügyi reform nagy munkájának, — ezentuli teendőit alig állapíthatná meg helyesen, ha számításból kifeledné a mul-tat és jelent. (Halljuk! Halljuk!) A lefolyt év ha nem is volt termékeny a jogügyi reformok terén, de meddő-nek sem mondható.

A törvényhozás alkotásai közt ott látjuk a bírói felelősségről, a bírák áthelyezésének és nyugdíjazásának szabályozásáról, továbbá az első folyamodású királyi bíróságok s végre a királyi ügyészek rendezéséről szóló nagy horderejű törvényeket. Mindezek szükségzerű ki-folyását s tulajdonképen gyakorlati kivitelét képezik azon alaptörvénynek, a mely az 1869: IV. t. cz. által a bírói hatalom gyakorlásáról alkotott. S noha az említett törvények s különösen az, a mely az első folyamodású kir. bíróságok számáról és székhelyéről rendelkezik, kedvezőtlen viszonyok elleuállhatlan befolyása alatt csak ideiglenes jellegű nyertek s részleteikben a törvényhozás gyökeres javítását fojják, talán már rövid idő múlva igénybe venni: miadamellett is nem lehet nagy vívmány gyanánt nem üdvözölnünk e törvényeket már azért is, mert gyakorlati életet adnak a mai jogtudomány két nagy alapvének: emancipálják az igazságszolgáltatást a köz-igazgatás békőiből s azt az arra egyedül jogosult hatalomnak, az államnak kezeibe teszik le! (Helyeslés.)

Igaz, hogy ezek a jogügyi rendezések mezején ugy szólván csak első lépésül tekinthetők; igaz, hogy ezek által még csak a jogszolgáltatás organismusa sincs, hanem annak csak egyes alkatrészei lettek egy-lore meg-alkotva és sok hiányzik még azon mellékintézményekből, a melyek egy életképes, egy életerős szervezet nélkülözhetlen kiegészítését képezik, megnyugtató lehet azon-ban reánk nézve azon tudat: hogy a bírósági végrehaj-tókról szóló törvényjavaslat már a törvényhozás asztalán fekszik; az ügyvédi kar rendezésére és a közjegyzői in-tézményre vonatkozó tvjavaslatok pedig az előmunkálatok terén annyira előhaladtak, miszerint azoknak törvény-hozási tárgyalása már a közelebbi jövőben alaposan várható.

Kövésbé megnyugtató az, a mi az alaki jog köréből köztudomásra jutott. Tudjuk ugyan, hogy készen áll egy polgári peres eljárás szabályozására vonatkozó ter-vezet, a mely a szóbeliség és a közvetlenség alapelveire van fektetve, — de e munkálat sorsáról, jövőjéről — fájdalom — közelebbi adatok hiányzanak.

Ellenben annál örvedetesebb azon jelenség, a melylyel az anyagi jog terén találkozunk. A jogászygyű-lés tagjai kétségen kívül ismerni fogják ama tervezetet, a mely egy magyar polgári törvénykönyvnek általános részére nézve megjelent, s a mely e gyűlés egyik kitűnő tagjának műve. (Felkiáltások: Éljen Hoffmann! Éljenzés.) A reform mozzanatait csak jelezni, feltüntetni, nem pe-dig bírálai lévén feladatunk, e helyütt, nem állhat szá-n-dékomban, tüzetesen szólni e munkálatról; de annyit mégis tulkapás és elfogultság nélkül vélek kifejezhetni, hogy e mű bármely sorsban részesülne is a kritika s a törvényhozás bonczoló kezei alatt s még akkor is, ha nem volna egyebnek, mint kritikai anyagnak tekinthető, mind tárgyánál mind anyagának gazdaságánál, mind pe-dig összeállításánál fogva azok sorába tartozik, a melyek méltán számíthatnak a nemzet figyelmére.

S van még egy tény, a melyet, ha a közügyi reform mozzanataitól számolok, nem szabad hallgatással mellőzöm. E tárgy a törvényhozási tárgyalás alatt álló azon törvényjavaslatokban van lefektetve; a melyek a hűbéri viszonyok maradványainak megszüntetéséről szólnak.

Minél kevesebb szenvedélyvel, minél nagyobb elfogulatlansággal tekintjük a dolgot, annál szomorubb, annál leverőbb hatást gyakorol reánk azon körülmény, hogy még ma is, majdnem negyedszázad mulva az urbéri kapcsolat megszüntetése után, vannak birtokviszonyok, a melyek nem az általános magánjog, hanem egy specialis törvény, az urbéri törvény szabályai alatt állanak (ugy van), hogy a jogegyenlőség mai korában még mindig fennáll az uri és urbéri birtok közti különbség, e különbségből származó számos jogkövetkezményekkel együtt; hogy a szabad föld és birtok eszméjének nyílt csafolata fekszik a minimum azon korlátaiban, a melyek az urbéri birtokra nézve még maiglan sincsenek eltörölve, hogy léteznek még oly természeti birtokok, a melyekre nézve a tulajdonjog kérdését a törvényhozás további intézkedése nélkül alig lehet megoldani; hogy a hűbéri korból örökölt birtokviszonyok rendezetlensége folytán családokat, sőt egész községeket látunk, a mint vándorbotot fognak kezeikbe, hogy új hazát uje saládi tűz-helyet keressenek maguknak, hogy kénytelenek ott hagyni nemcsak önközlő házaikat, hanem saját erejük-ből alapított iskoláikat és egyházaikat is, s egész virágzó községek kitérültsenek a létezők sorából.

Valóban szomorú s egy művelt nemzethez bizonyára nem méltó jelenség. De reméljük a törvényhozásnak minden önérdéken tullekedő humanitásától s bölcseségétől, hogy gyors és erélyes intézkedései által mielőbb véget fog vetni azon abnormis állapotnak, a mely az államnak sem erkölcsi, sem anyagi tekintetben nem állik előnyére.

Ime uraim, felmutattam futó vonásokban a legközelebb lefolyt év főbb eredményeit a jogügyi reform körében. Lehetnek közöttünk s tán nagyon sokan is vannak, akik azt fogják mondani: ha történt is némi haladás, de korántsem történt azon mérvben, a mely jogosult vágyainkat kielégíthetné s az ország égető szükségével szemközt megnyugtató arányban állana.

Ha alaposnak találják önk e szemrehányást, s ha e lassu mozgásnak, e nehézkes haladásnak okát kutatni óhajtanak, akkor kérnem kell önöket, ne keressék azt sem egyesek gyengeségében, sem a kormány vagy a törvényhoz mulasztásaiban, hanem keressék s fel fogják Önök azt találni édes mindnyájunkban, az összes nemzetben.

Egyet nem szabad felednünk, azt t. i. hogy csak az abszolút s a forradalmi törvényhozások szokták merészen megelőzni korukat; ellenben az alkotmányos törvényhozás jellege éppen abban áll: hogy csak a közvélemény impulzusát követni, hogy csak a közvélemény

által felkarolt megérlett tervek adja szentesítését. Ha tehát a kormány vagy a törvényhozás működése a reform terén lassubb, mint óhajtanók, — akkor a baj ott rejlik: hogy vagy nincs érzék a nemzetben a jogügyi reformok szüksége s kiszámíthatlan hordereje iránt — vagy pedig ezen érzék nem oly általános s nem nyilatkozik olyan érthetőleg, oly alakban s oly terjedelemben, hogy felemelkedhetné a közvélemény színvonalára, hogy jogosan igénybe vehetné magának a közvélemény nevét. (Élénk, hosszú helyeslés.)

S ha van a bajnak még egymás melléforrása is, ez az: hogy a törvényhozási eljárása még akkor is, ha tisztában van az alapelvekkel, meg van nehezítve ott, hol a részletekre nézve a kellő tájékozást nincs honnan merítenie. Nem ok nélkül mondtam egykor, a lassu haladásunk fölötti elcsüggedésnek egyik pillanatában, de kevesen voltak, a kik megértették: „nemzedéknek meg kell elégednie a nagyban alkotás dicsőségével, ellenben a javítás, a tökélyesítés érdemét kell, hogy az utókor-nak engedje át!“

S épen ezért nagy hivatás vár a magyar jogászgylülésre. Kell, hogy a jogügyi reform ügyére nézve megszüntesse az által, hogy felébressze, fejlessze és terjessze a nemzet jogérzékét; hogy a felébredt s elterjedt jogérzéknek tolmácsa legyen; hogy az ország elméleti és gyakorlati jogtudósainak ezen ünnepeles egyesülése által megszerezze, kihívja a maga nyilatkozatának a közvélemény tekintélyét, hatályát és erejét; s elvégre az által, hogy a jogkérdések részleteit megvilágítva a tudomány fényével, a törvényhozási útjait egyengesse s haladásában tájékozó szempontokat adjon neki.

Szívem mélyéből üdvözlöm tehát a második jogászgylülést! Fel uraim a munkára: térjünk a napirendre. (Szünni nem akaró, lelkes éljenzés.)

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, szeptember 28.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak lejáró előfizetéseiket mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék a szerkesztőség.

Király ő felsége jelenleg a hadgyakorlatok tartama alatt Föhön a gr. Károlyi István ur palotájának földszinti részében lakott. Albrecht főherczeg a mogyoródi plébánia vendége.

A képviselőház sept. 26-ki ülésében Ranicher Jakab kérvényt nyújtott be a szász egyetem részéről (?), melyben azt kérelmezik, hogy Benedek Gyula beadott határozati javastata ne tárgyalassék. Több interpellatio után Deák Ferenc a ház okt. 28. való elnapolását indítványoz, mit Tisza Kálmán is pártolvan, a ház határozottá emeli. Ez idő alatt dolgozni fog a pénzügyi bizottság — ugy az osztrák is a hozzájuk utasított törvényjavaslatokat fogják tárgyalni: az urbéri viszonyok rendezéséről és a telepítvényesekről. Az igazságügyi-

niszter által kért póthitel tárgyában holnapra várattott a főrendiház üzenete, mivel ez a tárgy el lesz intézve.

Klapka tábornok szintén Gödre ment az ősi nagy hadgyakorlatok megszemlélésére, s ott nagy kitüntetéssel fogadtatott. Jól értesült körökben azt rebesgetik, hogy Klapka tábornoknak magas katonai állomás volna szánuva.

Az új színidény érdekes újdonságokkal kecsesget. Ugyanis, többek között, hogy az operai előadások szabotosságát előmozdítani, s az újdonságok betanulását gyorsítani lehessen, színigazgató Fehérvári ur a budai, debreczeni és aradi színházaktól, valamint Brassóból meghívott és helybeli egyénekből szervezett önálló színházi zenekart szerződöttet, melyben több igen jeles zenész foglaland helyet, s a mely zenekar f. évi október hó 15-éig teljesen együtt lesz. Addig, sőt azután is a jeles karmesterünk Jákoby ur alatt öröndetes fejlődésnek indult helybeli zenekonservatorium fogja a színházi zenét támogatni. Nagyobb operákban a színházi zenekar 34 egyénből álland, mi végett a zenekari helyiség megtagítatott.

Rónay Jaczint csakugyan kinevezetett a trónörökös magyar történetnarrává.

Színházi hírek. A színidény jövő szombatán, az előkészületek miatt, „Hamlet“ helyett Katona eredeti drámájával „Bánk-bán“-nal fog kezdődni. Az első opera pedig „Alvajáró“ lesz. Vasárnap Eichner Anna újonnan szerz. tag fellépéül: „Hamupipőke.“ A t. k. a. a pesti színképeze egyik legtehetségesebb növendéke, s mint vigjátéki színész a budai várszínházi és aradi közönség kedvence volt, bizton hisszük, hogy az itteni közönség tetszését is rövid időn megnyerendi.

Benza Ida k. a. a „Reform“ értesülése szerint, 18,000 frt fizetés és néhány havi szabadságidő kikötése mellett szerződött a pesti nemzeti színházhoz.

Baumann György újon szerződött színházi gépmesterünk, Jámor Zsigmond segédgépészszel több, szinpadunkon eddigelő sajnosan nélkülözött gépet készítet, melyek az elemeknek u. m. a szél, vihar, eső, mennydörgés, mennykőcsapásnak a szinpadon természet utánzására hivatva, s a melyek egy része már legközelebb „Bánk-bán“ opera előadásán be fog mutatlatni.

A váci táborozás. Azon külföldi katonatisztek, kik kormányaik megbízásából vesznek részt a váci honvéd-táborozásba, a következők: Poroszország részéről jelen vannak: Brozowski alezredes, az I. gárda-dragonos-erzed parancsnoka, b. Buddenbrook őrnagy a gárda-tüzér-dandártól, Lindequist százados a gárda tőrskarából; Svájc részéről: Vögeli és Sinner ezredesek s Hallwyl őrnagy; Belgium részéről: Goethals tábornok; Anglia részéről: Goodenough ezredes; Olaszország részéről: Mocerri lovag, tőrskari őrnagy. — Ez urak az egész táborozás alatt ő felségének vendégei.

Bezkóy János, tehetséges színházi díszletőnk több rendbeli igen esinos új szinpadi díszletet fejezett be, melyek az előadásokat kiválóan emelni fogják.

Marosvásárhelyi tárlat ügyében. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszter, Szláv József ur sept. 15-ről kelt kegyes átiratával a Maros-Vásárhelyt october 5-től 8-ig rendezendő tárlatra államdíjképen öt arany, tíz ezüst és tízenöt bronz érem bocsátott az erdélyi gazd. egylet rendelkezése alá, mely díjjak az igazgató választmány határozata folytán a következő osztályban fognak kiosztatni: **Állattárlat I. osztály:** szarvasmarha. Államdíj: egy arany, két ezüst, két bronz érem. **II. osztály:** sertés. Államdíj: két ezüst, egy bronz érem. **Terménytárlat I. Mezői termékek osztálya.** Államdíj: egy arany, egy ezüst, két bronz érem. **II. Friss gyümölcsök osztálya.** Államdíj: egy arany, egy ezüst, két bronz érem. **III. Borok osztálya.** Államdíj: egy arany, két ezüst, négy bronz érem. **IV. Gazd. iparcikkék osztálya.** Államdíj: egy arany, egy ezüst, négy bronz érem. **V. Ismeretterjesztés szakosztálya.** Államdíj: egy ezüst érem. A folyó évi augustus 7-én kiadott terrajznak minden egyéb pontja érvényes marad. Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának 1871 szeptember 25-én tartott üléséből. **Báro Huszár Sándor** s. k. egyleti alelnök. **Gamauf Vilmos** s. k. egyleti titkár.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről. Sept. 27-ről: 5% Metalliques 58.50 5% Nemzeti kölcsön 68.85. 1860-diki államkölcsön 99.—. Bankrészvények 770. Hitelrészvények 293.50. London 119.20. Ezüst 119.60. Cs. kir. arany 5.70. Napoleondor 9.52.

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 79.80. Temesi 77.—. Erdélyi 76.30. Horv.-Slavon —.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

N y i l t t é r .

(215) 4-40

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülés és szemész.

Rendel napoként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

I. Beküldetett. 18. Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalesciére du Barry Londonból. Egy betegség sem képes a delicat Revalesciére du Barry-nak ellentállani, a mely gyógyszer és költség nélkül minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegzés-, húgyhólyag- és vese-bajokat, gumót, aszkórt, mellszorulat, hurutot, emésztéshányt, dugulást, hasfolyást, álmatlanságot, gyengeséget, aranyért, vízkórt, hideglázt, szédülést, vértululást, túlzugást, émelygést és hányást, még a terhesség

alatt is, húgyfeszít, búskomorságot, sorvadást, eszűt, köszvényt, sárgaságot gyógyít. — Kivonat 72,000 elismerésből gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak. **Elismervény sz. 57,942.**

Glainach, julius 14. 1867. Borzasztó gyomor- és idegajomban, Isten után egyedül az ön Revalesciére-jének köszönhetem életemet. **Godcz János,** a glainai plébánia provisor. U. p. Unterbergen, Klagenfurt mellett. **Elismervény sz. 62,914.** Weskau, szeptember 14. 1868. Miután idült aranyér, májbetegségek és dugulás ellen évek óta minden lehető orvosi segélyt siker nélkül

használtam, kétségbeesésben azon Revalesciére-jéhez veték menedéket. Nem tudom a jó Istennek és önnek eléggé köszönni ezen becses természeti ajándékot, a mely reám nézve kiszámíthatlan játékoságú volt. **Steinmann Ferencz.**

Táplálóból lévén a húsnál, a Revalesciére felnőtteknél és gyermekeknél 50-szer behozza árát gyógyszerekkel szemben. **1/2 fontos bádog szelencékben 1 frt. 50 kr. 1 ű 2 frt. 50 kr., 2 ű 4 frt. 50 kr., 5 ű 10 frt., 12 ű 20 frt., 24 ű 36 frt.** **Revalesciére csokoláde poralak- és táblákban:** 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 frt. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulak József fűszerkereskedésében, Pesten Török-nél, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljül mindenüvé elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Hivatalos. Sz. 23,275 — 1871. 1-1 (276)

Sz. 680 — 1871. 2-3 (275)

Haszonbéri hirdetmény. A kolozsvári m. kir. jóságigazgatóság 1871. évi 2286 sz. rendelete folytán a maros-újvári m. kir. uradalom következő bértárgyai f. évi október 17-én M.-Ujváron nyilvános árverés útján haszonbérbe adatnak. (1872. év Jan. 1-től — 1874. decz. végéig). 1) A nagy fogadó szin- és istállóval az italmérsi joggal együtt, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 1200 ft. 10 kr. 2) Az ugynevezett „Marosi koresma“ az italmérsi joggal együtt, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 470 frt. 40 kr. 3) Az italmérsi jog aerarial hajlék nélkül, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 952 frt. 32 kr. 4) A marha vágóhid és mézsárszék, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 250 frt. 51 kr. 5) A piaci hétvásárvám, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 1434 frt. — kr. (1871. év nov. 1-től — 1874. decz. végéig). 6) A marosi kompjog, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 700 frt. 08 kr. A haszonbéri rendszabályok és feltételek az árverés előtt fel fognak olvastatni, addig pedig az alólírt erdő- és gazdasági hivatal irodában megtekinthetők. Haszonbérteni kívánók felhivatnak, hogy a kikiáltandó összeg 10%-jával mint bánatpénzzel magokat ellássák, kellőleg bélyegzett írásbeli ajánlataikhoz pedig az abban ígert bérösszeg 10% mellékeljék. Zárt ajánlatokban, melyek csak a szóbeli árverés kezdete előtt fogadtatnak el, határozatlan kiemelő, hogy az ajánlattevő ugy a bérbeadandó tárgyakat, valamint a haszonbér feltételeket tökéletesen ismeri és azoknak magát alája veti. Topánfalván 1871 szeptember hó 14-én. M. kir. erdő- és gazdasági hivatal.

Hirdetmény. A bor- és hufogyasztási adó haszonbérletének árveréséről Szamosujvár városára nézi. Az árverés 1871. október 16-án reggeli 9 órakor a szamosujvári m. k. pénzügy-örsegi bizottság irodájában fog megtartatni; kikiáltási ár a bornak és mustnak elhasználásától járó fogyasztási adóra nézve 1000 frt. a husnak elhasználatól 4900 frt. Összesen 5900 frt. Az árverezésben résztvenni kívánók, kötelesek a kikiáltási ár tíz-százötölját, mint bánatpénzt letenni. Írásbeli ajánlatok elfogadtatnak a m. kir. pénzügyigazgatóságnál Kolozsvárt 1871. év október 14-én estve 6 óráig, vagy pedig a szamosujvári pénzügy-örsegi bizottságnál az árverés megkezdéséig. A m. kir. pénzügyigazgatóságtól Kolozsvárt, 1871. szeptember hó 22-én 564 — 1871 bányauági. 3-3 (274)

Hirdetmény. Az abrudbányai magyar királyi kerületi bányabirotság részéről ezennel közhírre tétetik miszerint a balani bányamű eladása az első árverési napon vevők hiánya miatt nem sikerülvén a második határnapon vagy is folyó évi október 23-án a becsáron alól is eladatni fog. Melyre venni szándékozók hivatkozva a f. évi máj. 10. 281. sz. alatt 61, 65, 66, 70, 73 számúban kibocsátott hirdetményre ezennel idéztetnek. Az abrudbányai magyar királyi kerületi bányabirotságának 1871 évi szeptember 5. tartott üléséből.

Nehézkóros görcsöket (nyavalyatörést) levél által gyógyít egy százszorosan jónak bizonyult szerrel **Witt A.** Berlin, Lindenstrasse 18. 7-*

8-12 (231)

Liebig Kumys kivonata

(vegetanilag készült sivatagtej.)

gyógyászati tekintélyek elismerése szerint gyorsabban és biztosabban gyógyít, mint minden, eddig a gyógyszerzatban használt szer: **tüdővérszt** (még előhaladt állapotban is), **gumót, gyomor- és bél-hurutot, légsző-hurutot, vérhiányt** tartós betegségek és sok higany élvezete következtében, **súlyt, méhgörcsöt és testi gyengeséget.** Palack száma pakolással együtt 1 ft. o. é. Megrendelésekhez az összeg melléklendő, mert utánvét nem fogadható el. Legalább 4 palackot tartó ládákban kapható

Liebig sivatagteje (Kumys) főraktrára által

Berlin, Gneisenaustrasse 7 a. Jegyzet: Betegek, a kiknél minden használt szer sikertelen maradt, sziveskedjenek a fennebbi készítménnyel bizalmasan egy utolsó kísérletet tenni. Rópiratok ingyen — és bérmentesen.

Tanár dr. Lapière

befecskenés

3 nap alatt gyógyít*) minden hűdcső-kifolyást, valamint fehérhólyást nöknél, még üdült állapotban is. Egy palack ára használati utatással 1 tallér 20 ez. garas. Az összeg beküldése mellett, szigorú titoktartás alatt kapható **Witt A.** által Berlin, Lindenstrasse 18. *) Százakat gyógyított. 7-*

(255) 3-12

Gép-mérnök Bollinger Ferencnek Bécsben ujan javított leggyakorlatibb s az újabb időkben legkeresettebb hordozható-jégpinczék

gyára, ajánlja legjelesebb jégpinczéit sűr- és bornak, sat. jég-hűsítő-készülékeit étkek, tej, hus, zsiradékok sat. eltevésére; viz-hűsítő-készülékeit, fagyalt-gépeit és tartóit fagyalt számára, aránylag legjutányosabb árban. Ajánlja továbbá a fennebbi czég jeles fém pezsgő és önpeszgő csapjait és hordó-dugóit, pincze-felvonóit jégkészülekkel és a nélkül, igazításokat is elfogad, valamint régi csapokat és dugókat újakkal becserél. Megrendeléseket a fennebbi tárgyakra, valamint teljes vendéglői és korcsmai berendezésekre elfogad, pontosan és jutányosan teljesít s mintalapotok árjegyzékkel együtt kívánságra megküld. Megrendeléseket kérietik a „gyári főraktárhoz Wieden, Heumühlgasse 2. sz. Bécsben“ intézni.

3-3 (3) München, jan. 4. 1870. Tisztelt úr! Barátom azt tanácslák rendkívüli fájdalomaim és odvas fogaim enyhítésére folyamodjam ön Anatherin-szájvízhez. Már egyetlen palack elhasználása után teljesen megszűntek fogfájdalmaim. Midőn önnek e jeles vizért köszönetet mondok, ajánlom használatát mindazoknak, akik fogfájásban szenvednek. Teljes tisztelettel **J. Bonner,** functionár.

Dr. Popp J.G. es. k. udv. fogorvos urnak Bécsben, Stadt, Bognergasse N. 2. Egy üveg ára 1 frt. 40 kr. o. é.

Kaphatók: Kolozsvárt **Wolff J., dr. Hintz Gy., Engel J.** és **Binder** gyógyszerészek és **Harváz J. Tordán: Wolff** gyógyszer. Deesen: **Krämer Sámuel** és **Both** gyógyszer. Déván: **Bosniaki és Cergely s Lengyel** gyógyszer. Medgyesen: **Folbert** gyógyszer. N.-Enyeden: **Oberth J.** gyógyszer. M.-Vásárhely: **Fogarasy D.** Szászváron: **Leonhardt.** Sz.-Régenben: **Traugot** és **Wachner** Zilahon: **Weisz** gyógyszer. Szilagy-Somlyón: **R. Tarsa** len. Szamosujvárt: **Piacsintár** és **fin** gyógyszer. Bethlenben: **Bernárdi** gyógyszer. B.-Hunyadon: **Holczler** gyógyszer. Tekében: **Wagner** gyógyszer. K.-Fehérvárt: **C. Zangert** gyógyszer. Balázsfalván: **C. Schieszl** gyógyszer. Bözörmenyben: **Lányi J.** gyógyszer. Nagy-Bánya: **Papp** gyógyszer. Nagy-Károlyban: **Jellinek** gyógyszer. Szinyér-Váralján: **Gerber** gyógyszer. N.-Szébenben: **Sill Mih., Müller** gyógyszer. **Zóher, Steiner.** Brassóban: **Fabik** gyógyszer. **Jekelius** gyógyszer. Segesvárt: **Teusch J. B. Mischbacher.** Beszterczen: **Diétrich** és **Fleischer.** Tergovits Ed. **Nussbeck, Textoris G. M. Gy.-Szt.-Miklósan: Mikó M. Sz.-Udvarhely: Beczasi Ern., Temmer E.** Brassóban: **v. Müller** gyógyszer. uraknál.